

TEN GELEIDE

Bont en blauw**Sigrid van Wingerden*

In augustus werd een bruiloft gevierd en dat mocht heel Rotterdam weten. De auto van het bruidspaar vormde samen met vele andere auto's een feestelijke stoet. Maar omdat er harde muziek uit de openstaande ramen kwam, inzittenden van de auto's niet meer in maar bovenop de auto's zaten, de auto's luidruchtig toeterden en de trouwstoet de weg blokkeerde voor ander verkeer, maakten omstanders melding van overlast. De politieagent die erop afging, gaf de bestuurders van de auto's een waarschuwing en vroeg hun door te rijden naar hun eigen feestje. Omdat een van de auto's bij het wegrijden rakelings langs de agent reed, besloot de agent er achteraan te gaan. Toen ook nog bleek dat de trouwstoet alweer de weg blokkeerde, wilde de agent enige bestuurders bekeuren. Deze bestuurders weigerden hun rijbewijs te laten zien. De agent waarschuwde dat hij hen anders mee moest nemen naar het bureau. Toen een van de bestuurders ook niet mee wilde lopen naar de politieauto, sloeg de agent hem in de boeien en gebruikte hij pepperspray. Op dat moment voelt hij een harde klap in zijn nek en werd hij knock-out geslagen.¹

Deze zaak leidde tot de nodige ophef: een politieagent die mensen aanspreekt op hun gedrag wordt neergeslagen. Onacceptabel, vinden we allemaal. Uiteraard vindt de politie dat ook. Samen met het Openbaar Ministerie (OM) heeft zij daarom eenduidige landelijke afspraken gemaakt over de afwikkeling van zaken waarin personen met een publieke taak slachtoffer worden van geweld.² De politie handelt deze zaken af via het snelrecht (binnen veertien dagen) of via het supersnelrecht (binnen drie dagen). Het OM vordert straffen die twee keer zo hoog zijn als in zaken waarin het slachtoffer geen publieke taak heeft. En de rechter straft weliswaar iets lichter dan de eis van het OM, maar daders die geweld hebben gepleegd tegen een slachtoffer met een publieke taak, worden toch

* Mr. dr. Sigrid van Wingerden is als universitair docent Criminologie verbonden aan het Instituut voor Strafrecht & Criminologie van de Universiteit Leiden. Zij is tevens voorzitter van de redactie van PROCES.

1 www.politie.nl/nieuws/2019/augustus/30/07-%E2%80%98feestganger%E2%80%99-trouwstoet-slaat-agent-knok-out.html.

2 Eenduidige landelijke afspraken bij agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak, online te raadplegen via: www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/convenanten/2007/10/01/eenduidige-landelijke-afspraken-ela/eenduidige-landelijke-afspraken.pdf.

Sigrid van Wingerden

harder gestraft dan daders van wie het slachtoffer geen publieke taak had.³ Toch lijkt dit repressieve beleid er niet toe te leiden dat geweld tegen politiemedewerkers afneemt. Jaarlijks worden een paar duizend politiemedewerkers in de uitoefening van hun beroep slachtoffer van geweld.⁴ Dit gebeurt dus niet alleen tijdens de jaarwisseling of bij voetbalrellen, het is de dagelijkse realiteit.

En dit zijn alleen nog maar de politiemedewerkers. Ook van ambulancebroeders is bekend dat zij te maken krijgen met agressie tijdens de uitoefening van hun beroep, als zij een patiënt proberen te helpen. Hetzelfde geldt voor gevangenis-personeel. Agressie en intimidatie komen bovendien niet alleen voor binnen de veiligheidszorg. Ook bijvoorbeeld leerkrachten in het onderwijs hebben ermee te maken, net als huisartsen, verpleegkundigen en maatschappelijk werkers. Of tramconducteurs, buschauffeurs en verkeersregelaars. Zelfs bij de apotheek hangen posters met het verzoek om de baliemedewerker niet uit te schelden, te bedreigen of te slaan als deze niet het gewenste medicijn kan overhandigen.

Agressie tegen personen met een publieke taak lijkt daarmee 'normaal' geworden te zijn. Niet normaal in de zin van dat we het allemaal maar moeten accepteren, maar wel normaal in de zin van dat het zo regelmatig voorkomt, dat niet meer over een bijzonderheid gesproken kan worden. Dat maakt de vraag des te prangerender wat we eraan kunnen doen. Het repressievere beleid van politie en OM, en van rechters, lijkt weinig uit te maken.

Intussen proberen mensen die werkzaam zijn in zo'n publieke functie er op hun eigen manier mee om te gaan. Soms treedt gewenning op en ontwikkelen mensen een dikkere huid. Soms tonen mensen ongekende veerkracht. Soms zeggen mensen hun baan op. Maar ik denk dat iedereen die slachtoffer is geworden van geweld tijdens de uitoefening van zijn publieke taak zich de vraag heeft gesteld: is dit een normaal onderdeel van mijn baan, *does this come with the job?* En hoe kun je hier als professional in de veiligheidszorg dan weerbaar tegen zijn, als het met het bestaande beleid niet lukt om de agressie te voorkomen?

Over die weerbaarheid van professionals in de veiligheidszorg verscheen eerder dit jaar een themanummer van PROCES (2019, nr. 4). Ik wijs u graag op de aankondiging van een studiemiddag die PROCES naar aanleiding van dat themanummer organiseert over mentale weerbaarheid van professionals in de veiligheidszorg. U bent op 4 december 2019 van harte welkom!

Het nummer van PROCES dat nu voor u ligt bevat artikelen over uiteenlopende onderwerpen. Bij een aantal ervan is de gemene deler dat de artikelen over jongeren gaan. De eerste bijdrage van dit nummer gaat over de voorlopige hechtenis bij jongeren. Afgelopen juni dienden de lidstaten van de Europese Unie de Richtlijn

3 M. Bosmans & A. Pemberton, *Straftoemeting bij geweld tegen kwalificerende slachtoffers: een replicatiestudie*, Tilburg: Intervict 2012, online te raadplegen via: www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Straftoemeting-bij-geweld-tegen-kwalificerende-slachtoffers-2012.pdf.

4 www.ad.nl/binnenland/politie-jaarlijks-miljoenen-kwijt-aan-gewonde-agenten~a9e9815a/?sc=0-32&cvid=57BAB162830343F38FA00D5EC8DD41F78&referrer=https://www.bing.com/search?q%3Dpolitie%20agenten%20gewond%20jaarlijks&pq=politie%20agenten%20gewond%20jaarlijks&q&s=n&form=QBRE&sk=&sp=-1.

(EU) 2016/800 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure geïmplementeerd te hebben. Voor de eerste bijdrage aan dit nummer van PROCES onderzocht Viviane Wennekes in hoeverre de Nederlandse en Belgische regelgeving en praktijk van voorlopige vrijheidsbenemende maatregelen al voldoen aan de waarborgen uit de richtlijn. Vooral in de eerste fase van de voorlopige vrijheidsbenemende maatregelen – het verblijf in de politiecel en alternatieven hiervoor – lijken beide landen nog niet aan de waarborgen uit de richtlijn te voldoen.

De tweede bijdrage in dit nummer betreft ook jongeren, maar dan sexting door jongeren. Bij primaire teen sexting verstuurt een jongere vrijwillig een seksueel getinte foto van zichzelf. Juridisch gezien kan dit onder de delictsomschrijving van kinderpornografie vallen. Het recht op bescherming tegen seksueel misbruik staat hier op gespannen voet met het recht van jongeren op seksuele ontwikkeling en seksuele zelfbeschikking. Ilona van Angeren onderzoekt aan de hand van een rechtsvergelijking tussen Nederland en Duitsland of het toch niet wenselijk is om ook in de Nederlandse wet een uitzonderingsgrond op te nemen ten aanzien van primaire teen sexting.

Vervolgens reflecteren Karin Wittebrood en Annemarie ten Boom in de vaste rubriek PROCESperikelen op prevalentiestudies naar huiselijk geweld en kindermishandeling. De studies moeten cijfers opleveren die optimaal vergelijkbaar zijn met oude cijfers, maar zij moeten ook nieuwe kennis toevoegen door verbetering van de vraagstelling en verdieping. Wittebrood en Ten Boom pleiten voor een onderscheid tussen basale monitoring, gericht op het volgen van een trend, en meer verdiepend onderzoek.

Hierna volgt wederom een bijdrage waarin jongeren centraal staan, nu over overlast die jongeren in de gemeente Eindhoven veroorzaken. Floris Bots en Joris Beijers onderzochten onder andere waarom in de ene buurt meer jeugdoverlast voorkomt dan in de andere. Uit de resultaten blijkt dat de mate van sociale organisatie van een buurt niet samenhangt met jeugdoverlast. Daarnaast blijkt dat de ene melding van jeugdoverlast de andere niet is: het meldingsgedrag van bewoners is verschillend. Als gemeenten jeugdoverlast gericht tegen willen gaan, moeten zij daarom niet alleen naar het aantal meldingen van jeugdoverlast in een buurt kijken, maar zich ook verdiepen in het karakter van de overlast.

Daarna volgt een artikel dat niet over jongeren gaat, maar eerder associaties oproept met 'oud'. Marieke Meesters, Paul Nieuwbeerta en Jeroen ten Voorde duiken in de geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht en presenteren de bevindingen van het eerste deel van hun project 'Historisch Wetboek van Strafrecht'. Voor dit project is het wetboek zelf het voorwerp van empirisch onderzoek. In dit artikel wordt in kaart gebracht hoe de opbouw van het Wetboek van Strafrecht vanaf de introductie in 1886 door de jaren heen is gewijzigd. Daarbij zijn veranderingen in titels, artikelen en artikeldelen kwantitatief in kaart gebracht. Dit verschaft inzichten die relevant zijn voor toekomstige wetgevende activiteiten.

Dit nummer van PROCES eindigt met het PS van een redacteur, deze keer geschreven door Beatrijs Jue-Volker, die haar zorgen uit over plannen van minis-

Sigrid van Wingerden

ter voor Rechtsbescherming Dekker om het elektronisch toezicht verder uit te breiden: ruimere toepassingsmogelijkheden van elektronisch toezicht zijn niet wenselijk en doen afbreuk aan het ultimum remedium-karakter.